

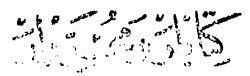
درگاه

اونش کونده برنشر اولنود

۱۶ مایس ۳۳۷

نومرو : ۲۳

برنجی سنه : برنجی جلد

اسماعیل حقى بك و اثرى

او پ درت سنه قدر اولوبور، روشن اشرفك كوزل بركتاي نشر اولونمشدى: «ديورلر كه...» ديتلر ادباتك او زمانه قدر كه مشهور اسمارنه صاحب اولانلردى، ديكارى آراسنده اوكونك فكر، صنعت، بالحاصه سياسياتنه اك برنجى بر موقى اشغال ايدن بر شاعر فيلسوف حفته همن هيج برشى يوقدى. غريبدر، اتحاد و ترقىك سلطنت، طلقهسى حكم سوردركن بوهرلر، اديلر، شاعرلر بزه امثال بولونغاز درجده علمى بر «قافا» اولان ضياكوك آلب، هجه وزنك بلكه اك حسلى و قوتلى شاعرى اولان ضياكوك آلب، و اتحاد و ترقىك فيلسوفى، مركز عمومىسي اعضاسى ضياكوك آلب حفته نه لهده ونه علبده همن هيج برشى سوبيله بولردى. ملكتك مقدراتنه تأثير ايدن بو آدم اوقومنهك اوسته لرى تاقى ايديلهك اولان يازانلره تأثير اتميش كيبى ايدى. بونلر بلكه اوني اوقوماشلردى. فكرلرى ملكك حياتنه تطبيق ايتيرن بو سياسى فيلسوف متفكرلره تأثير اتميش كيبى ايدى. بونلر بلكه اونك فكرى دوشونه مشلردى.

افعال آرقاسنده كيزلنن روحى ايحيته دن قاوراي ايچين محيطلر ك تجلاتنه دائما محبت بر نظره باقايلىز. آلدانيرسه ق بيله بوكندى علبه زده اولاماسى ايچين دائما حادثاي معنالنن تجربيداعن برصورتده تشرع ايتك چالمايلىز. ضياكوك آلب بك علم و قلم قوتنه رغماً مسلكداشلى اوزرنه بو تأثيرسزلكي اكر دوشو ايسه، بونى بيله ايضاح ايديلهيلر: ديكك محيطم زده «صنعت» ه بوكسه لادن فكر ساحه سنده قالان بر «تاز» تأثير اتمه بور. ضياكوك آلب بك يك زياده تصديقى، فضله، طلقهچى در. اوقدر كه فلسفه سى حياتى اورنوبور. فكرى بر اثر صنعت طرزنده دكل دوغماتىق بر طرزده مدافعه و تلقين ايديبور. بو مؤلفك قصورى فضله دوغماتىق اولوشيدر.

ذكاسى مادهك و اعانى محاكهك آلدنه ازيله مش اولان اسماعيل حقى بك بالعكس هر فكرى بر حسن درجه سته اصعاد ايديبور. اونجه سوبيله نياهك بر فكر احساس ايديلهك بر حسن در. علم اوند هسه بوكه ملك جبارتى بولوبور و كتاب حياته اريور. او، هر فكرى شيمدى صنت شكندده افاده ايديبور. «كرچه ضياكوك آلب بك بوبوك بر صنعتكار اولدينى بعضى فكرلرى حتى نظاماً - مثلاً يكي حياتده - افاده ايتديكى بيليرم لكن ائى آكلاشيلاماش اولان بوشعرلرندن زياده فلسفه سى احتوا ايدن نثرلرندن بحث ايتدم.»

اوقدر كه فكرلرى خاطرلرند ك جانلى وقعه لره باغلا يارق به ماجرالره اولارى حياته ادخال ايديبور و بوده اولارى امثاللر بر درجده صميمى كوسته ريبور. اونك قدر صميميت حسى ورمك كوجدر.

عجبا اميد ايديله يى زكه بو متفكر اونه كندن دها جوق اوقونسون و داهائى آكلاشيلين...؟ بونى اميد ايتكده حقمز وارددر. لكن بعضاً كه رويورم كه اونك ده يازلرى ادباتك خارچنده قالان علمى اثرلر دن تاقى ايديلور. آنحق امين كه كنجلر بو كنج استادك اثرنه لاقيد قالا مازلر. زيرا كتابلر قارشيشنده اونلر ك دويدلرى بوبوك بجرانى او اثرلرله باللات ياشايدر. بوبجرانى ثبوت و كندينه كوره حل ايتش بولونوبور. دقله اوقونولمده، بوكوزل اثرلر صميميله آرانيلان و بولونولان بر مفكوره يى حكايه ايدر.

اسماعيل حقى بكك جوجوقانى روحانى بر فضا ايچنده كچمشدر. صوكره كتابلرله تماس ايدر ايتز «بالخاصه زان زاقى روصو و «أمله» بته» بر بجرانه طوتولمش، بر حله احتياجى دوعش و زان زاقى روصونك شعريه مست بر مفكرهك و مشروطيتك او هيجان و غيلان سنه ليله اوندنده صوكره كى باقان عماره سى سنه لرنك محصول اولان ايلك كتابى «تعليم و تربيه ده انقلاب» به حله ايله يازاش بر اثر، هيجانل، اولوبه و ماضيه قارشى بر عصيان، كنديش بر حرىط طلبى، اسلوبى اعتباريله بيله شايان دقت بر كتابدر.

بو حله دن صوكره - اثرنك دلاليه كوروبور - بحر ايكنه يى بر دوره به كيريبور. بو دوره ايلك حياندن صوكره عمرى داهائى على، داهائى علمى بر تفكر ساحه سته كوتوروبور. بودورك آنا فكرى بر نوع تربيه يسقو لوزى و سوسو لوزيسى در. «تعليم و تربيه ده انقلاب» ده اولدينى كى تربيه يى مفكوره سى اعتباريله دكل، بلكه بر حادثا، بر حادثه روحيه و اجتماعيه ماهيته آقاي بر نظره تطبيق ايديبور. «تربيه عوام» ايله تدريس نه طيله تربيه اولونمش «تربيه علمى» رسالت ساحه سنده برى تطبيق ديكرى عمل ايتك تأليفدر. «دين و حيات»، «اخلاقى زان» - معارفده بر سياست - ده و مى تعليم و تربيه نه يى مجموعه سنده كى مقاله سنده داهائى چوق اجتماعيات ايله مشغول اولارق دور قهاياك تاثيرى آلتنده دوشونديكى كوزو كويور.

بوندن صوكره ايسه بالخاصه به رغسونك تفوذيله «يئز دنيا» مجموعه سنده كى «بر حله» ادلى، فساله ايله باشلايان سلسله ده ايلك حله يه دوتوبور، بوراده حدس طرفدارى بر فلسفه ايله دوش و ندر ك، مديت و دينى بولارق بوساغلام اساسلر اوزرندن عيطه سد كى حياه باقوبور.

فكرلشنن صوكرا تكرار بر حيات حلاسى ايله ايلك صفحه سته دوشن و تكرار روحى لان بو عمرلر ك اثرى قدر جانلى، حياىى، علمى، مكممل بر اثر

بيلمه بورم. بو ذهنك كچرديكى صفحه لر برى برى نقش دكل احضار ايدن ماهيته در، بو بر تگون حاده سيدر. بر ميوه يى كاله ايردين نك بر موسم دكل، درت موسم در. لكن بك جوق كنجلر ك ذهنى برى برينه ضد كلن قوتلر و برى اونه كيك استحضارنى حو ايدن موسمليك تضادلى تأثيرلرى قارشيشنده بریشان اولور.

كنجلك فكر حياته دويدلرى سنه اولره ذهن بشر ك برخلافه سنى صونان بر كنجانه هيات كه اوتوزندن صوكره اك جوقلر دن سونه ك بر شمله باقار. بوبوك بر بجرانه طوتولر نه سبب اولور. بو بجران ايچنده ويكى غننه و حياىى منطقه استناد ايتدرمك ايسه يئز راسيونياليستلر قارشيشنده اصل مشكلات مى روحى سزن بر ادبيات بولاق و بوسايده شورلو بر ملت استناد ايديله ياكدر.

دقت ايدك كنجلك باشلى عرقك اك قيمتلى مالى طاشيبان بو نازك محفظلر، طبيعتك بو اك حساس ترازدرلى؛ فلسفه سيستملى مالى سالانان بخوردانلر كيبى الهى توتولرلى ايلك دفعه اولارق دوكندكارى زمان مست اولاجلر و هر برى معنوى بر ياره كوكل و بره كچدر؛ بوچاغلره دويدن بر طاقم دكز بر ياردر كه - خائلى - بزي اك نهلكلى قيديرلر چاغير... بيله دعوتلر قارشيشنده هانكي كنشك قلى لاقيد قالايلر؛ بومده باشلايان بلكه بون حياه تأثير ايديلهك بر عشقدر...

حالبوكه حياىى بهك ونوميدن قوتولوق ايچين حيايتلر ك تدبى و فكرلر ك نشوونمايى صاغلام بر صوله ربط اولنسى اقتضا ايدر. كنجلره دوشو و حياىى ايتك قوتى تيره اولونلر. كنجلك باشلى اكر ضيالرلى ايقاد ايديله يلسه كز، آقاي توير ايديلهك قنديلر در...

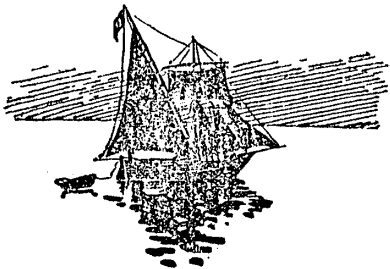
بر روحك تكوتى! ايتد بر مدرسك، بر صرىك و طلقه سى بوكا چاليشه قدر. آتشى، نورى، بلكه زه دوشو و ايتك كندى روحك در بلكلر كند آرمالىز. كچش نصيرلر ك قلمزه برادىنى حالا هيجاق كولار وارددر كه قارشيد بر سنى ايچين نفقه بايلر چقارا. بزه اكتريله قبله سنى شاشميش آداره منورلر من ديلير، بو تعبير يافينده بر استيزا ماهيته قالاچق. پروانه كيبى هر ضياه اوچق ايسه يئز منورلر كلدرد. ك معنواى غلله طارطمنى ايسه مك فلسفه ك اك بوبوك ضلاىى در. شمسائى معقولانه ايضاحه قاتقشيمان و علمه حدى بيلد برن بوجبور عالمه بوبوك بر محبت دوتوبورم... چونكه محاب حيات موضوعلرند كى بجز مترك مهم بر سببى. بو غريب صورتده كى منعفسز لغتمز، مطلقه احتياج واعيان، منله او كا فضله بر صلاحيت و برينه زدر. استنادكاه اولارق بر منطق آرايانلر كورمايدرلر كه بويادلرلى اك بوبوك منطقى زان در. اوت برده اك معنوى، اك حياىى موضوعلر مادمى و رياضى بر سئله كيبى دوشونلر «معقول» اولادىنى فرض ايتدكارى شيلرى رد و الا قبول ايتلرلى «منطقى»

يك قيمتى وىك كوزلر . برعصيان و برترىچ اولان ايلك اثرندى برى كتابدن كتابه بو حيات قايناغنه دوغرو آقان بوكتابلر غايت كوزل اثرلردر . وايسته اصل ادبيات بونلردر . ادبيات مطلقا بر « وقعه » حكايه سى چارچوه سنى آشاياي برشى دكلدر ووزن و قافيه لى يازيلر اولاسى لازم دكل ، روسى و موضوعلى تدقيق و تعميق ايدى بوله يازيلردر . ولو صنعت ايجين صنعت طرفدارى اولاسى - بن صنعت ايجين صنعت صنعت طرفدارى - قلاسيق برطرزده عبورى حسابله دوشون بر آدمك قلمى البته بزه آنه كدوت - وقعه لر حكايه ايدى برحكايه جيند اوستون ، اوكا فائق وداها جانلى برصنعتكارلر كيدر . بزه « شكل » فارشى غريب بر دوشكونلر بونلر صنعتك خارچنده نايه ب طرفدار كوزوكيور ، حالوكه بيازيلر ، بو مقاله لرده روسى تعلمين ايدى اصيل بر ادبيات . بو غريبدركه اوتاقى به رغما صوك زمانلر سرك ال كوزل يازيلرى اسماعيل حق بكك ، يعقوب قدرى ، عبي كالل و فالح رفقى بكك بعضى مقاله لرى اولدينى حالده ادبيات آرايانلردن بعضيلرينك كوزلر بونلر كور . م . پور . يعقوب قدرينك اقدامده ك مقاله لرينك بعضيلرى برجلده طويلاسه كنجلك بوئرله بللكه لك سه مجرى استفاده ايدى جكي بر كتابه مالاك اولوردى . حساسيت و فكرلر سى بللكه صميميتى شريك اينديكى و شكل قايونسه دوشمه دينى ايجين اك چوق غليان و . ووفقيه بو شكلده تبلر اينديكى جهنله اك درين يازيلر سى بونلر اولوبور . ادبناغز مع التأسف ديكر ساحه لرده بو مقاله لر قدر شموللى و درين هميفلر و برمه مشدر . زيرا روحك غليان و هيجان حساسيتى آياقلان ايران بونلردن داهيا چوق درين ، صميمى و حسلى موضوعلر اولماز .

بكا كنجى بن اسماعيل حق بكك يانكز خلبانجش بوسوك مقاله سنى دكل ، لكن بوكتابلرينك متفكر ، ساده ، اوسلو ، بياض هميفلر لى ده اك سوديكم ، اك مفرط شاعرلر درين شهرلر لى اوقور كيبى قلمده بر غليان و خلبان ايله اوقودم .

عبدالحميد شناسى

اعتذار : عبدالحق شناسى بك اقدنينك كين نسخه مزده كى « كتابار قارشيشنده » عنوانى مقاله لرى ترتيب سبورلرله چيقدن تائزله بيان اعتذار ايدرز .

هرتاثيرك فوقنده بر قدرت و قوتى اولدينى سويله دى . اونك قدر روحك حرمنده دويدنى ايمانه رام اولان ايمان صاحبي بر متفكر بيلمه پورم . علمى روحه منج ايتكله علمك حديث و صميميتى قورتاويور . ساخته علم ، جاهلانده علمدن آتيجى بو قدر اوزاقلاشمى قابلد . بزه هيچ كيمسه تعلم و تربيه نك بالخاصه بر اخلاق و بر روح مسئلا سى اولدينى بو قدر مدال و بو قدر معقول و كوزل برطرزده تثبيت ايتمه مشدر . هر كس مكنتسزلك ، عرفان سز ايدن شكات ايدر . جهانك توليد اينديكى ذهنيتمدن و جهانك روحندن دكل . حالوكه اصل بوملكيدر . جهانك اليتلكلى تجلبيس بودر . حيات اينده تجربه لى و قورتوش روحلى جاهلار هيچ بر فائده سز معلوماته صاحب اولانلردن زياده قيمتليسر . مذكوره سز بر معارف اولماز . معارف سى اصلاح ايتك ايتمه لى اوكا غريبك اصول سى اقامه ايتك ايتمه پورلر . غريبه موجود اولان بر روسى ، ملت روحى نتيج ايتكندن قورقور . پورلر . چونكه اوتى پورادن آلاچقيدر . حالوكه بونلر بونلر يادقيلر چوروك و نانايدر ، زيرا بو تقليد بيلمه دكلدر ، مذكوره سز بر معارف اولماز . مذكوره سز بولالم . باشمى سياه قالد بر رساق . باشمى سياه قالد بر رساق . اوت ، ملت سى بونلر سياه كى بيلد سز بولميدر . بزم قبايح بونلر سز اولماق . بر سياست ايجين اصل اصالت و سجييه ايتمه . صوبيس بر تربيه اولماز . مى بحر ك لرومه قائل اولان بونلر « معارفده بر سياست » كتابنده ، مى تعلم و تربيه جمعيته بوجوه سنده قيد ايدى اسماعيل حق بك فلسفه سى حياتن آلان بر صوبى در . ايتمه اونك ايجين يازيلرى ده بوقدر جانلى !

ديكر جهندن بر تربيه و بر مديت قبض االدينى بر منبجده دين در . حيات كين و حياتى و برين بر دين . و شرفى عالنه باقاروسق اونك واسطه عدى اولان دين اسلام ! . . . تاريخك بر محصول اولان جمعيت بشر به تاريخك ميراثى اولان دينه استناد ايدر . دين فعاليت مدينه نك جوهرى در . دين سنده له نجه مديتده آتيا لير . باب اجتهادى قايالى عد ايدناره رغما حيات كيمش اولان دين طبيعى ياشا پور . . . جدى و صميمى هيچ بر متفكر اوكا لا قيد قالا ما ز . اسماعيل حق بك « دين و حيات » ده بو خصوصده كى فكرلر لى يازيور . بو معنا ايله ديه بيليركه باب اجتهاد آچقيدر و اسماعيل حق بك ده بر ميته ددر . اصل منور اودر . اوتى تعريف ايجين ايتاقلى ، ايمان ساري بر آدم ديك موافقيدر . دارا فون مجلنده بولونوشى بر نعت در . زيرا بونلر لى زمانلر نده محتاج اولدينى بيله مشدرلدر .

ملت سز فضيلت سز شمولى بر صورتده اؤنك ايتمه پور . ايتمه اصل حيات قايناغى سزمش بر محرركه بوسره اؤنك اولدينى ايجين بونلر يازيلرى

ايله « طبيعى » بى برى برينه قاربيدى رمالرى بر قالب ايجين روسى ناله بره اورسه له پوب بوزمى اولوبور . حيات باقادن كتابلرله اكتفا ايدى ، كتابله طويلايان علم نه قدر ناكافى ! . . . حق بيلمه علم ميدر بوقسه علمك ماسك سنى طاشيان و سويله قوتوشمى ايتمه بن بر جهالت دكلدر . . .

پورده مقصد دكانك رولى و اصلنى انكار ايتك دكلدر . بالعكس اوكره نمك و دوشونمك طرفدارلر بونلر . لكن يانكز هكاكه ايتكله مشغول و بورغون بر ذهنك انكار ايدى ايدى انكار ايدى له بيجك هيچ بر شى بر اقايايغنى دوشونوبور و هر فكرى هكاكه بيقان باشقه بر فكرى هكاكه نك موجوديتدن دولابى ، حيات لازم اولان حقيقلر ايجين هكاكه لك نوقده بر موقع ايتمه پور زيرا اونك ايتمه به بيجى حقيقلر وار . . .

بز يك غريب استادرله ايرمشدك . بونلرجه « مديت » ديك ساده جه « اور و ايتمه » - ايتمه كز بوكا « آلا فرانه » مديت ده ديه بيليرز - ديكدى . باشقه بر مديت امكان بولايورلدى ، بونلر باشقه آتيجى تاريخده قالمش و شمدى موجود اولمايان اؤسكى مديتله ايتا بيليرلدى . دقت ايتمه پورلدى كه اور و ايتمه مديت باشقه مديت وار . مديت حوشلارى واردر و بزم مديت وار ، بر اسلام مديت واردر : بونك خصوصى اشكالى ، روسى واردر . بونلر بونى كورمه پورلر . . . چونكه غريب كوروب روحى قاورامادن قابله عاشقدرلر . بزم روحى ده - كيرر ديه - بو قابله صوقى ايتمه بن بو تملكلى جاهلارلك بوليله اك مهلك دشمنلر سى كيبى اساس سزى ، روحى انكار ايتكار سى ، هيچ صايدلر لى كوروك .

حالوكه هر علم بر اعتقادى قورتاران ، ياشانان جانلى برشدر . تكامل ترقى ، مديت ايجين دن كله بر انكشاف بر خله در . چو جوتلمده معناسى ايجيه منكشف اولادن ذهنده صايلغش بر فرانسوزجه جله بى خاطرلا پور ، ترجمه ايدى پورم : « حيات صنعتى حياتن بر اثر صنعت وجوده كتيرمكدر » بونك معناسى شيمدى و برپور ، بونى شيمدى آتلا پور كيبى اولوبورم . مديتده بر اثر صنعت در .

تورك ملتنه فائده لى اولايلىك ايجين اك اول اسل اونك خصوصيتلر لى ، اونك حياتى دوق و سوسوك لازم در . اسماعيل حق بك مى روحى هر زمان سزمش ، آتلاغه و سوديرمكه چاليمشدر . دائما « ماده » قارشيشنده روحك مدافى اولارق بو كوزل سوزى سويلين « ماده معنائك آرتيدير » ايفساحى و برين اسماعيل حق بك كين مقاله مده تثبيت ايتك ايتمه ديكم فكرى بجران ايجنده روحك . . . روحارك بو حقى و برديكى ايجين منندارم . بودار افون مدرسى ايجين نايده بر شى ، بر صوبى اولدينى سويله بك مبالغه دكلدر . روسى انقلاب و ايتا هارلك دائما هر تدبيرك